Riforma tal-Mekkanizmu Elettorali

Clive Aquilina
245495m

Għan

Artiklu 52 Kostituzzjoni Maltija jirregola l' hekk msejjaħ Mekkanizmu Korretiv. Dan il- mekkanizmu ġie introdot u irfinat fuq il- medda ta' għoxrin sena bejn 1987 u 2007. L- introduzzjoni ta' dan il- mekkanizmu fil- Kostituzzjoni huwa ir- rizultat tar- rizultat anomalu li ġie ottenut fl- elezjoni ġenerali tal- 1981. Dan il- mekkanizmu ġie introdot u maz- zmien emendat sabiex jakkomoda il- klima politka ta' dak iz- zmien.

Dan il-mekkanizmu għandu bosta nuqqasijiet, li għandhom jiġu emendati sabiex id- democrazia tiġi protetta:

1. Li jigi null meta jkun hemm aktar minn zewg partiti li ġew eletti fil- parliament, fern l- ebda partit ma jottjeni 'absolute majority'. Filwaqt li din il- haġa għada ma seħħietx, wieħed ma jistax jiċħad din il- posibilita.
2. M' hemm l- ebda mekkanizmu li jidħol fis- seħħ f' kaz fejn wieħed mil- patiti jinexilu jkollu rappresentanza ta 75% fil- parliament. L-importanza li jkun hemm mekkanizmu għal talli eventualità huwa sabiex l- ebda partit ma jkollu l- jedd jbiddel il- kostituzjoni tal- pajjiz mingħajr il- kunsenss tal- oppozizjoni. F'kaz illi jigri hekk il-prerogattivi tal-Prim Ministru jigu b'sahhitom aktar mil-kostituzzjoni nnifisa, b'hekk nigu pajjiz fejn inkunu qeghdin f'riskju ta' abbuz ta' poter mill-ezekuttiv. Huwa importanti biex mill-aktar fis tittiehed azzjoni. Mill-ahhar surveys [1] qieghed jidher bic-car li l-Partit Laburista fl- elezjonijiet li ġejjin ser jgib maggoranza ta' tlett kwarti tal-Kamra tar-raprezentanti.

Artikolu Prezenti - 52 tal-Kostituzzjoni ta' Malta

(1) Bla ħsara għad-disposizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu, il- Kamra tad-Deputati tkun magħmula minn dak in-numru ta' membri, li jkun numru fard u li jkun diviżibbli bin-numru tad- distretti elettorali, li l-Parlament jista' minn żmien għal żmien b'liġi jistabbilixxi. Dawk il-membri jiġu eletti bil-mod provdut minn jew skont xi liġi li għal dak iż-żmien tkun isseħħ f'Malta bi proporzjonijiet indaqs mid-

---

1 https://www.maltatoday.com.mt/news/data_and_surveys/100114/abela_delia_trust_barometer_february_2020#.XjqlTBNKjwc

distretti elettorali msemmija fl-artikolu 56 ta' din il-Kostituzzjoni, billi kull distrett jeleġġi dak in-numru ta' membri, li ma jkunx inqas minn ħamsa u mhux iktar minn sebgħa kif il-Parlament għandu minn żmien għal żmien jistabbilixxi; u dawk il-membri jkunu magħrufa bħala "Membri tal-Parlament":

Iżda meta -

(i) f'xi elezzjoni ġenerali, partit politiku (hawn iżjed 'il quddiem f'dan l-artikolu msejjaħ "partit li jkollu maġġoranza assoluta") jikseb fit-total kollu iktar minn ħamsin fil-mija tal-voti validi kollha mitfugħin f'dik l-elezzjoni, kif akkreditati lill-kandidati tiegħu mill- Kummissjoni Elettorali fl-ewwel għadd tal-voti kollha; jew

(ii) f'elezzjoni ġenerali li tkun kontestata minn aktar minn żewġ partiti politiċi u li fiha jiġu eletti biss kandidati minn tnejn minn dawk il-partiti, partit politiku jikseb perċentwali tal-voti validi kollha mitfugħin f'dik l-elezzjoni, kif akkreditati lill- kandidati tiegħu mill-Kummissjoni Elettorali fl- ewwel għadd tal-voti kollha (hawn iżjed 'il quddiem f'dan l-artikolu msejjaħ "partit li jkollu maġġoranza relattiva"), li jkun akbar minn dak li jinkiseb minn xi partit wieħed ieħor (hawn iżjed 'il quddiem f'dan l-artikolu msejjaħ "partit li jkollu minoranza"),

u l-proporzjon li n-numru ta' kandidati eletti akkreditat lill-partit li jkollu maġġoranza assoluta jew lill-partit li jkollu maġġoranza relattiva (skont il-każ) ikun jirrappreżenta fil-konfront tan-numru totali ta' membri eletti fil-Kamra tad-Deputati jkun anqas mill- proporzjon li l-għadd ta' voti akkreditati lil dawk il-kandidati fl- ewwel għadd tal-voti kollha jkun jirrappreżenta fil-konfront tat- total tal-voti akkreditati f'dak l-istess l-ewwel għadd tal-voti kollha lill-kandidati kollha tal-partiti kollha li jkollhom il-kandidati tagħhom eletti, in-numru tal-kandidati eletti ta' dak il-partit għandu jiżdied (skont ma jkun il-każ) b'numru ta' kandidati addizzjonali fiċ-ċirkostanzi skont ma jiġi stabbilit minn u skont id- disposizzjonijiet tat-Taqsima IV tar-Regolamenti dwar l- Elezzjonijiet Ġenerali (Klassifika tal-Poloz tal-Votazzjoni, Elezzjonijiet Każwali u b'Għażla) li hemm fit-Tlettax-il Skeda li tinsab mal-Att dwar l-Elezzjonijiet Ġenerali u l-Anness ma' dik l- Iskeda (hawn iżjed 'il quddiem imsejħa "ir-regolamenti rilevanti") kif dawn ikunu fis-seħħ fit-30 ta' Settembru 2007 jew kif dawn jiġu sussegwentement emendati jew sostitwiti bil-mod provdut fis- subartikolu (3):

Iżda wkoll:

(i) jekk jiġri li jkun hemm riżultat tal-elezzjoni skont m'hemm provdut fis-subparagrafu (i) tal- ewwel proviso li hemm ma' dan is-subartikolu iżda sakemm ikun hemm wieħed biss partit li jkollu minoranza; jew

(ii) jekk jiġri li jkun hemm riżultat tal-elezzjoni skont m'hemm provdut fis-subparagrafu (ii) tal-ewwel proviso li hemm ma' dan is-subartikolu,

u l-proporzjon li n-numru ta' kandidati eletti akkreditati lill-partit li jkollu minoranza jkun jirrappreżenta fil-konfront tan-numru totali ta' membri eletti tal-Kamra tad-Deputati jkun inqas mill-proporzjon li n-numru ta' voti akkreditati lill-kandidati kollha tiegħu fl-ewwel għadd tal-voti kollha jkun jirrappreżenta fil- konfront tat-total ta' voti akkreditati fl-istess l-ewwel għadd mill- voti kollha lill-kandidati kollha tal-partiti kollha li jkollhom il- kandidati tagħhom eletti, in-numru tal-kandidati eletti tal-partit li jkollu minoranza għandu jiżdied b'numru ta' kandidati addizzjonali li jiġi stabbilit skont ir-regolamenti rilevanti kif dawn ikunu fis- seħħ fit-30 ta' Settembru 2007 jew kif dawn jiġu sussegwentement emendati jew sostitwiti bil-mod provdut għaldaqstant fis- subartikolu (3).

F'kull każ kif previst fl-ewwel u fit-tieni proviso li hemm ma' dan is-subartikolu, dawk il-persuni għandhom jiġu dikjarati mill-Kummissjoni Elettorali bħala li jkunu ġew eletti biex jimlew il-postijiet addizzjonali li jirriżultaw skont dawk il-proviso li, għax ikunu kandidati tal-partit li jkun ser jiġi akkreditat bil-postijiet addizzjonali, ġew akkreditati mill-Kummissjoni Elettorali fl-aħħar għadd bl-ogħla jew bin-numru ta' voti li jmiss l-aktar għoli mingħajr ma jkunu ġew eletti, irrispettivament mid-distrett fejn jinkiseb dak l-ogħla numru ta' voti jew ta' voti li jmiss l-aktar għoli.

(2) Jekk xi persuna li ma tkunx membru tal-Kamra tad- Deputati tiġi eletta biex tkun *Speaker* tal-Kamra hija għandha, bis- saħħa li tkun tiddetjeni l-kariga ta' *Speaker*, tkun membru tal- Kamra b'żieda mal-membri l-oħra:

Iżda f'kull każ bħal dak l-i*Speaker* ma jitqiesx bħala membru tal-Kamra sabiex jiġi stabbilit in-numru ta' voti meħtieġa li jkunu favur abbozz għal xi wieħed mill-finijiet tal-artikolu 66 ta' din il-Kostituzzjoni.

(3) Id-disposizzjonijiet tat-Taqsima IV tar-Regolamenti dwar l- Elezzjonijiet Ġenerali (Klassifika tal-Poloz tal-Votazzjoni, Elezzjonijiet Każwali u b'Għażla) li hemm fit-Tlettax-il Skeda li tinsab mal-Att dwar l-Elezzjonijiet Ġenerali u l-Anness ma' dik l- Iskeda, kif fis-seħħ fil-bidu fis-seħħ ta' dan is-subartikolu jistgħu biss jiġu mħassra, emendati jew sostitwiti b'abbozz biex isir Att tal-Parlament mgħoddi bil-mod speċifikat fis-subartikolu (2) tal- artikolu 66 ta' din il-Kostituzzjoni.

Tibdiliet suggeriti.

Zidiet mal-artikolu prezenti:

F'kaz li partit jgib maggoranza ta' tlett kwarti tal-kamra tar-rapprezentanti wara li jkun dahal fis-seħħ artiklu 52 għandu jidhol fis-seħħ dan li ġej –

(i) F'kaz li fil-kamra tar-raprezentanti jkunu ġew eletti zewġ partiti, il- partit li kiseb il- minoranza għandu jingħata bizzejed siggijiet sabiex jkollhu prezenza ta' terz plus 1 tal-kamra.

(ii) Għandu jiġi stabbilit minn u skont id-disposizzjonijiet tat-Taqsima IV tar-Regolamenti dwar l-Elezzjonijiet Ġenerali (Klassifika tal-Poloz tal-Votazzjoni,Elezzjonijiet Każwali u b'Għażla) li hemm fit-Tlettax-il Skeda li tinsab mal-Att dwar l-Elezzjonijiet Ġenerali u l-Anness ma' dik l-Iskeda (hawn iżjed 'il quddiem imsejħa "ir-regolamenti rilevanti